

Pregledni članak/

Review paper

Prihvaćeno: 26.1.2016.

dr. sc. Dubravka Kuščević

Filozofski fakultet u Splitu

LIKOVNE PREFERENCIJE UČENIKA MLAĐEG ŠKOLSKOG UZRASTA S OBZIROM NA SOCIODEMOGRAFSKE ZNAČAJKE I UČITELJSKU PROCJENU DJEČJIH SPOSOBNOSTI

Sažetak: *Likovna umjetnost u nastavnom procesu izrazito učinkovito djeluje na razvoj djetetovih kognitivnih, afektivnih, i motoričkih sposobnosti, njome se potiče divergentno mišljenje učenika, te razvija apstraktno i kritičko mišljenje, što je istaknuto u nastavnom programu likovne kulture. Nastava likovne kulture pretpostavlja različite aspekte vizualno-likovnog odgoja i obrazovanja; između ostalog, likovnu spoznaju, likovne sposobnosti i vještine, recepciju likovnih djela i vizualno-likovnu komunikaciju u funkciji oblikovanja likovnog ukusa kao dijela opće kulture. U obveznom osnovnom obrazovanju učenička recepcija likovnih djela temelji se na razumijevanju likovnog jezika kroz aktivno promatranje i doživljavanje likovnih djela. Članak razmatra utjecaj faktora (obrazovanje roditelja i učeničke sposobnosti) na preferencije učenika nižih razreda osnovne škole. Istražujući povezanost općih sposobnosti učenika s njihovim likovnim preferencijama utvrdili smo da prema procjeni učitelja učeničke sposobnosti ne utječu na preferencije likovnih djela, a ni obrazovanje roditelja učenika nije bitan čimbenik.*

Ključne riječi: *likovna djela, preferencije, učenici*

1. Uvod

Istraživanja preferencija odraslih osoba, adolescenata ili djece s obzirom na umjetnička djela česta su i mnogobrojna u psihološko-pedagoškoj literaturi, a svrstavaju se u područje empirijske estetike ili psihologije umjetnosti. Na stavove ispitanika mogu utjecati različiti čimbenici kao što su uzrast, spol, sociokulturni i sociodemografski čimbenici, osobnost, okolina, obrazovanje. Prva istraživanja dječjih preferencija u znanstvenoj literaturi opisana su još tridesetih godina 20. stoljeća. Različitim aspektima dječjih preferencija bavili su se White i Johnson (1930); Hildreth (1936); Lark-Horovitz (1937); Katz (1944); Cranston (1952); Kraguljac (1965); Machotka (1966); Frechtling i Davidson (1970); Kraguljac, Karlavaris (1970); Bradbury (1975); Hardiman, G. W. & Zernich, T. (1977); Ramsey (1979); Taunton (1980); Hardiman (1982); Taunton (1982, 1984); Cole (1985); Feeney & Moravcik (1987); Aylward, K., Hartley, S., i sur. (1993); Savva i Trimis (2005); Acer D. i Omerođlu E. (2008). Navedena se istraživanja više bave čimbenicima kao što su uzrast, spol i obrazovanje, a manje utjecajem okoline i sposobnostima. Stoga smo ovim radom željeli utvrditi utjecaj tih čimbenika na učeničke preferencije likovnih djela 20. stoljeća.

2. Metodologija

Predmet, cilj, zadaci i hipoteze istraživanja

Predmet ovog istraživanja je likovna umjetnost 20. stoljeća, a cilj istraživanja su preferencije učenika mlađe školske dobi likovne umjetnosti 20.stoljeća (kubizam, fovizam, nadrealizam, pop-art, apstraktna umjetnost). U zadacima istraživanja željeli smo ispitati preferencije učenika prema navedenim umjetničkim djelima kod učenika različitih sposobnosti i različitog obrazovanja roditelja. Očekujemo da će učenici čije su sposobnosti procijenjene višim ocjenama bolje procjenjivati likovna djela 20. stoljeća, te da će bolje reagirati na utjecaj likovne edukacije. Očekujemo da će djeca obrazovanijih roditelja češće preferirati likovne pravce 20. stoljeća.

3. Postupak i instrument istraživanja

Uzorak istraživanja sastojao se od 200 učenika nižih razreda osnovne škole (\bar{X} = 87; M= 113), od čega sto učenika prvih razreda i sto učenika trećih razreda iz četiriju splitskih osnovnih škola.

Za potrebe ovog istraživanja sami smo izradili posebno konstruirane

upitnike koje ćemo ukratko opisati. Anketnim upitnikom 1 prikupili smo podatke o demografskim obilježjima ispitanika. Anketni upitnik 2 predstavljao je vizualni upitnik koji se sastojao se od dva dijela.

Prvi dio Anketnog upitnika 2 sastojao se od 36 likovnih reprodukcija koje su složene u paru tako da je svaki par prikazivao jedno djelo klasične likovne umjetnosti i djelo likovne umjetnosti 20. stoljeća (kubizam, fovizam, nadrealizam, pop-art i apstraktna umjetnost). Među reprodukcijama, učenicima su pokazane i reprodukcije likovnih djela bez umjetničke vrijednosti. Likovni je upitnik prikazan učenicima individualno u PowerPoint prezentaciji.

Drugi dio Anketnog upitnika 2 sačinjavao je skalu procjene (Likertova ljestvica) od 5 intervala (5 = jako mi se sviđa, 4 = sviđa mi se, 3 = osrednje mi se sviđa, 2 = ne sviđa mi se; 1 = uopće mi se ne sviđa). Učenici prvog razreda svoje su procjene na početku školske godine iskazali na posebno konstruiranoj vizualnoj ljestvici različitih emocionalnih ekspresija (tzv. *smiley face*, „smajlič“). Anketnim upitnikom 2 mjerili smo učeničke preferencije za ista likovna djela na početku i na kraju istraživanja (na početku i kraju školske godine). Ispitivač je sudjelovao u bilježenju dječjih iskaza učenika prvog razreda, dok su stariji učenici sami popunjavali anketu. Anketnim upitnikom 3 učiteljice su slobodno procijenile opće učeničke sposobnosti. Podatke o stručnoj spremi roditelja dobili smo u školi. Navedeno istraživanje trajalo je jednu školsku godinu, a vizualnim upitnikom ispitali smo učeničke preferencije na početku i na kraju istraživanja. Učenike smo podijelili u eksperimentalne i kontrolne skupine. Na svakom uzrastu formirali smo po jednu kontrolnu i tri eksperimentalne skupine. U svakoj eksperimentalnoj skupini provodili smo različite vidove likovne edukacije (promatranje likovnih djela, promatranje likovnih djela uz pomoć lutke i likovni rad učenika na tragu likovnih pravaca 20. stoljeća).

U skladu s postavljenim predmetom, ciljem i zadacima ovog istraživanja, izvršili smo odabir istraživačkih metoda kao općeg načina organizacije ovog istraživanja, koje smo smatrali najpogodnijima za izvlačenje relevantnih zaključaka. Od istraživačkih metoda koristili smo: metodu teorijske analize i kauzalnu metodu (eksperimentalno istraživanje). Kombiniranjem navedenih metoda sagledat ćemo problematiku mogućeg utjecaja na učeničke preferencije likovne umjetnosti 20. stoljeća.

Nakon prikupljanja upitnika podaci su računalno obrađeni u aplikaciji Statistica 8.0 (Stat Soft. Inc. Tulsa, USA).

4. Rezultati i rasprava

U prvom istraživačkom zadatku odlučili smo ispitati jesu li učeničke preferencije različitih likovnih djela povezane s školskim uspjehom učenika. Uvidom u uspjeh učenika (uz pomoć imenika) utvrdili smo da najveći broj učenika završava školsku godinu s odličnim (82,5%) i vrlo dobrim (16%) uspjehom. Stoga smo zaključili da taj uspjeh nije dobar pokazatelj stvarnih sposobnosti učenika, a što bi bio podatak relevantan za naše istraživanje. Kako bismo dobili objektivnu i relevantnu sliku o stvarnim sposobnostima učenika i njihovim procjenama različitih likovnih djela, zamolili smo učiteljice da procijene opće sposobnosti učenika na ljestvici od jedan do deset.

Učiteljicama smo obrazložili da se u navedenom istraživanju radi o njihovoj subjektivnoj slobodnoj procjeni i to s obzirom na učeničke sposobnosti pamćenja i zaključivanja, te brzinu mišljenja, razumijevanja pojmova i snalaženja u prostornim odnosima. Pri tome bi ocjena jedan značila potpuni nedostatak sposobnosti, dok bi ocjena deset značila vrhunske sposobnosti.

Učitelji/ce su učenike ocijenili na način da ni jednog učenika nisu ocijenili potpuno nesposobnim (ocjena jedan). Ostale procjene učitelja grupirali smo u tri kategorije, od dva do šest, od sedam do osam i od devet do deset. Prva kategorija učenika, procijenjena ocjenama od 2 do 6, obuhvaća učenike nižih procijenjenih sposobnosti (17% učenika), dok druga kategorija, procijenjena ocjenama od 7 do 8, obuhvaća učenike boljih sposobnosti (47,2% učenika). Posljednja kategorija, ocijenjena ocjenama od 9 do 10, obuhvaća prema navedenim kriterijima najспособnije učenike obuhvaćene ovim istraživanjem (35,7% učenika).

Rezultati preferencija procijenjenih učenika različitih likovnih djela u prvom i drugom mjeranju prikazani su u *Tablici 1.* i *Tablici 2.*

Iz *Tablica 1.* i *2.* vidimo da ne postoje statistički značajne razlike između učenika različitih sposobnosti ni u prvom ni u drugom mjeranju. Manja statistički značajna razlika uočena je u prvom mjeranju kod djela pop-arta, gdje su sposobniji učenici nešto lošijim ocjenama procjenjivali likovna djela ovog pravca od učenika nižih sposobnosti. Učenici različitih sposobnosti sličnim ocjenama procjenjuju likovna djela dvadesetog stoljeća, likovna djela bez umjetničke vrijednosti i slikarske pravce do 1900. godine, stoga možemo zaključiti da učeničke sposobnosti prema subjektivnoj procjeni učitelja ne utječu na procjene likovnih djela učenika nižih razreda osnovne škole

Tablica 1.

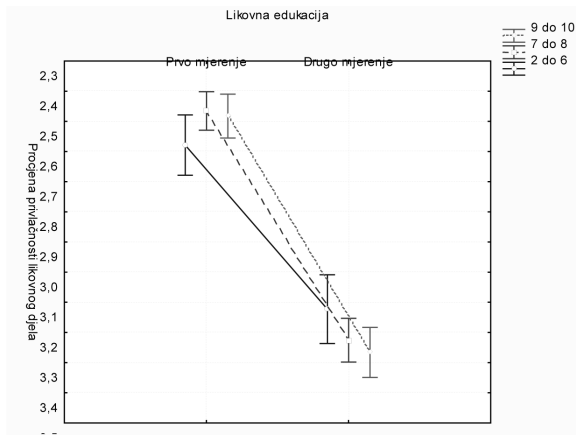
Procjene učenika različitih likovnih djela u odnosu na njihove procijenjene sposobnosti u prvom mjerenju

Lik. izraz	Prvo mjerenje Procjena učiteljica									F	p
	od 2-6			od 7-8			od 9-10				
	N	M	SD	N	M	SD	N	M	SD		
Apstrak. umj.	140	1,9	0,98	376	1,8	0,86	284	1,8	0,82	1,5	>0,05
Kubizam	140	2,2	0,84	376	2,1	0,89	284	2,1	0,74	1,5	>0,05
Fovizam	105	3,3	0,92	282	3,3	0,86	213	3,3	0,82	1,6	>0,05
Pop-art	105	3,3	1,01	282	3,1	1,01	213	3,0	0,95	4,3	<0,05
Nadrealizam	140	3,0	1,05	376	2,9	1,01	284	3,0	0,96	1,2	>0,05
Lik. dj. bez umj. vr.	105	4,5	0,74	282	4,6	0,78	213	4,6	0,68	0,9	>0,05
Slik. pr. do 1900.	525	4,7	0,71	1410	4,8	0,59	1065	4,8	0,56	1,9	>0,05

Tablica 2.

Procjene učenika različitih likovnih djela u odnosu na njihove procijenjene sposobnosti u drugom mjerenju

Lik. izraz	Drugo mjerenje Procjena učiteljica									F	p
	od 2-6			od 7-8			od 9-10				
	N	M	SD	N	M	SD	N	M	SD		
Apstrak. umj.	140	2,4	1,06	376	2,5	1,02	284	2,6	0,99	1,9	>0,05
Kubizam	140	2,6	0,92	376	2,7	0,91	284	2,7	0,88	0,2	>0,05
Fovizam	105	3,6	1,09	282	3,6	1,03	213	3,6	1,08	0,1	>0,05
Pop-art	105	3,7	1,04	282	3,6	1,03	213	3,6	0,99	0,3	>0,05
Nadrealizam	140	3,4	0,98	376	3,4	1,02	284	3,5	0,97	1,4	>0,05
Lik. dj. bez umj. vr.	105	4,5	0,74	282	4,5	0,59	213	4,6	0,67	0,2	>0,05
Slik. pr. do 1900.	525	4,7	0,63	1410	4,6	0,71	1065	4,6	0,71	2,2	>0,05

Slika 1. Prikaz razlika u prosječnim procjenama privlačnosti likovnih djela 20. stoljeća neovisno o pravcu u prvom i drugom mjerenju kod učenika koji su dobili različite procjene sposobnosti od svojih učiteljica

Iz *slikovnog prikaza br. 1.* na prethodnoj slici vidimo da je kod učenika svih sposobnosti pod utjecajem opisane edukacije došlo do porasta preferencija prema likovnim djelima dvadesetog stoljeća. Strmija krivulja na grafikonu označava veću promjenu nastalu između prvog i drugog mjerenja. Vidimo da postoji interakcija između procjena sposobnosti učenika od strane učitelja/ica i učinka likovne edukacije neovisno o pravcu. Dobiveni rezultat potvrđuje i provedena analiza varijance ($F=5,35$) ($p<0,01$). Učenici koji su bolje procijenjeni od strane učitelja/ica postigli su bolje rezultate – na njih je likovna edukacija sveukupno bolje djelovala.

Iz rezultata vidimo kako učenici različitih sposobnosti sličnim ocjenama procjenjuju likovna djela 20. stoljeća, likovna djela bez umjetničke vrijednosti, te slikarske pravce do 1900. godine. Dakle, bolje procijenjeni učenici ne procjenjuju bolje likovna djela 20. stoljeća. Na kraju možemo zaključiti da sposobnosti učenika (prema slobodnoj i subjektivnoj procjeni učitelja) ne utječu na likovne preferencije učenika likovnih pravaca 20. stoljeća; međutim, učenici koji su bolje procijenjeni od strane učitelja/učiteljica bolje su reagirali na likovnu edukaciju.

Pošavši od pretpostavke da uzrast, dob, obrazovanje i sposobnosti nisu jedine determinante preferencija, proširili smo ispitivanje preferencija i na sociodemografske faktore. U istraživanje smo krenuli s pretpostavkom *da postoje razlike u preferencijama umjetničkih djela između učenika ovisno o obrazovanju njihovih roditelja.* Očekujemo da će učenici čiji su roditelji obrazovaniji češće preferirati likovne pravce 20. stoljeća.

Iako smo kod osmišljavanja ankete postavili sedam kategorija stručne spreme roditelja (osnovna škola, srednja škola, viša škola, fakultet, magisterij znanosti, doktorat znanosti, ostalo) pokazalo se da broj učenika u pojedinim kategorijama nije komparabilan. Kategorije roditelja s osnovnom školom, magisterijem i doktoratom znanosti, te ostalo (roditelj umro, nepoznat, bez osnovne škole) nisu uzimane u obzir. Obradili smo rezultate samo onih učenika čiji roditelji imaju srednju, višu ili visoku stručnu spremu. Rezultate učenika u pojedinim kategorijama (njihove aritmetičke sredine) razvrstali smo zasebno prema stručnoj spreml oca odnosno majke. Analizom varijance provjerili smo značajnost razlika u preferencijama učenika dijela različitih likovnih pravaca.

Tablica 3.

Učeničke procjene likovnih djela u odnosu na stručnu spremu oca

Lik. izraz	Obrazovanje roditelja - otac									F	p
	Srednja škola			Viša škola			Fakultet				
	N	M	SD	N	M	SD	N	M	SD		
Apstrak. umj.	436	1,9	0,92	128	1,7	0,77	200	1,8	0,81	3,4	<0,05
Kubizam	436	2,1	0,84	128	2,1	0,77	200	2,1	0,80	0,4	>0,05
Fovizam	327	3,4	0,85	96	3,2	0,82	150	3,4	0,83	1,1	>0,05
Pop-art	327	3,2	0,99	96	2,9	0,97	150	3,0	0,95	5,5	<0,01
Nadrealizam	436	3,0	1,02	128	2,9	1,02	200	2,9	0,95	1,2	>0,05
Lik. dj. bez umj. vr.	327	4,6	0,70	96	4,6	0,83	150	4,6	0,78	0,1	>0,05
Slik. pr. do 1900.	1635	4,8	0,59	480	4,8	0,58	150	4,8	0,61	0,2	>0,05

Iz **Tablice 3.** primjećujemo da nema velikih razlika u procjeni učenika likovnih djela koja su se u istraživanju prikazivala. Manje, ali statistički značajne razlike pokazale su se u preferencijama likovnih djela pop-arta i apstraktne umjetnosti. Ipak, gledajući spomenute rezultate, vidimo da su te razlike izuzetno male i među njima ne utvrđujemo proporcionalnost između preferencija učenika i visine stručne spreml oca. Stoga možemo kazati da se naša pretpostavka o tome da će visina stručne spreml roditelja, u ovom slučaju oca, utjecati na sklonost učenika likovnim djelima pravaca 20. stoljeća nije potvrdila. Iste rezultate stratificirali smo prema stručnoj spreml majke, a pripadni rezultati prikazani su u **Tablici 4.**

Tablica 4.

Učeničke procjene likovnih djela u odnosu na stručnu spremu majke

	Obrazovanje roditelja - majka										
	Sredna škola			Viša škola			Fakultet				
Lik. Izraz	N	M	SD	N	M	SD	N	M	SD	F	p
Apstrak. umj.	428	1,9	0,93	96	1,6	0,73	248	1,8	0,77	3,3	<0,05
Kubizam	428	2,1	0,86	96	2,0	0,66	248	2,1	0,81	1,3	>0,05
Fovizam	321	3,4	0,87	72	3,2	0,86	186	3,3	0,81	0,7	>0,05
Pop-art	321	3,2	0,98	72	3,0	1,01	186	3,0	0,99	1,9	>0,05
Nadrealizam	428	3,0	1,02	96	2,8	1,00	248	3,0	0,97	1,1	>0,05
Lik. dj. bez umj. vr.	321	4,6	0,74	72	4,7	0,56	186	4,6	0,66	1,9	>0,05
Slik. pr. do 1900.	1605	4,7	0,61	360	4,9	0,47	930	4,8	0,58	5,3	<0,01

Možemo primijetiti i da nema većih razlika u preferenciji likovnih djela 20. stoljeća među učenicima čije majke imaju različite stručne spremlje. Manja razlika primijećena je u procjeni likovnih djela apstraktne umjetnosti, koja su djeca majki sa srednjom stručnom spremom češće preferirala od učenika majki s višom i visokom stručnom spremom. Također se pokazalo da postoji mala, ali statistički značajna razlika u preferencijama učenika prema djelima slikarskih pravaca do 1900. godine i to na način da su djeca majki sa srednjom stručnom spremom najmanje preferirala ova likovna djela. S obzirom na to da su navedene razlike izuzetno male i statistički značajne samo u ova dva pravca, te da ni u njima ne postoji proporcionalna povezanost visine preferencija i visine stručne spremlje, zaključujemo da se naša polazna pretpostavka nije potvrdila.

Utvdili smo da stručna spremlje roditelja, kao sociodemografski faktor, ne utječe bitno na preferencije učenika prema djelima različitih likovnih pravaca 20. stoljeća.

5. Zaključak

Vizualno-likovne aktivnosti jedan su od dragocjenijih oblika učeničkog izražavanja koje se odvija u ozračju spontanog izražavanja kao rezultat koordinacije spoznajno-ekspresivno-likovnog stvaralaštva učenika i razumijevanja likovno-umjetničkog stvaralaštva drugih. Likovna umjetnost doživljena kroz susret s likovnim djelom omogućava učenicima razvijanje vizualno-likovnog mišljenja i razumijevanje

likovnog jezika, što je nužan faktor za razumijevanje likovne umjetnosti općenito, a posebno likovne umjetnosti 20. stoljeća.

U ovom istraživanju ispitali smo likovne preferencije učenika nižih razreda osnovne škole prema likovnoj umjetnosti 20. stoljeća, slikarskim pravcima do 1900. i likovnim djelima bez umjetničke vrijednosti s obzirom na čimbenike (sposobnosti i obrazovanje roditelja) koji mogu utjecati na učeničke preferencije. U istraživanju smo utvrdili da navedeni čimbenici ne utječu na likovne preferencije učenika prema likovnim pravcima 20. stoljeća. Stoga je velika odgovornost škole i učitelja da razviju estetsku osjetljivost djece prema navedenim sadržajima pravilnim modelima rada i posvećivanjem pozornosti djelima likovnih umjetnosti 20. stoljeća.

LITERATURA

1. Acer D., Omerođlu E. (2008). A Study on the Effect of Aesthetic Education on the Development of Aesthetic Judgment of Six-year-old Children, *Early Childhood Education Journal*, (35): 335-342.
2. Aylward, K., Hartley, S., Field, T., Greer, J., & Vega-Lahr, N. (1993). An art appreciation curriculum for preschool children, *Early Childhood Development and Care*, (96): 35-48.
3. Bradbury, H. (1975). Consistency of Children's Inconsistent Preferences Attributable to Novelty, *Developmental Psychology*, 11 (1): 79-86.
4. Cole, E. (1985). The effect of a cognitively oriented aesthetic curriculum on the aesthetic judgment and responses of four-, six-, and eight- year olds enrolled in an art museum program. UMI Proquest Digital Dissertations-Full Citation & Abstract.
5. Cranston, J. P. (1952). The nature and development of aesthetic appreciation in children, *British Psychological Society Quarterly Bulletin*, 3 (15): 21-23.
6. Feeney, S.; Moravcik E. (1987). A thing of beauty: Aesthetic development in young children, *Young children*, 42 (6): 7-15.
7. Frechtling, J. A.; Davidson, P.W. (1970). The development of the concept of artistic style: A free classification study, *Psychonomics Science*, 18 (2): 77-81.
8. Hardiman, G. W. & Zernich, T. (1977) Hardiman, G. W., Zernich, T. (1977). Influence of Style and Subject Matter on the Development of Children's Art Preferences, *Studies in Art Education*, 19 (1): 29-35.

9. Hardiman, G.W.,& Zenrich, T. (1982). The relative influence of parts and wholes in shaping preference responses to paintings, *Studies in Art Education*, 23(3): 31-38.
10. Hildreth, G. (1936). Color and Picture Choices of Young Children, *Journal of Genetic Psychology*, 49 (2): 427-435.
11. Katz, E. (1944), *Children's preferences for traditional and modern paintings*. New York: Bureau of Publications, Teachers College Press, Columbia University.
12. Rump, E.E. & Southgate, V. (1971). Variables affecting aesthetic appreciation in relation to age, *British Journal of Psychology*, 61 (1): 105-110.
13. Kraguljac, M. (1965). *Preferencije učenika osnovne škole prema slikarskim delima*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
14. Kraguljac, M; Karlavaris, B. (1970). *Estetsko procenjivanje u osnovnoj školi*. Beograd: Umetnička akademija u Beogradu.
15. Lark – Horovitz, B. (1937). On Art Appreciation of Children: I Preference for picture subjects in general, *Journal of Educational Research*, 31 (2): 118-137.
16. Machotka, P. (1966). Aesthetic criteria in childhood: Justifications of preference, *Child Development*, (37): 877-885.
17. Ramsey, I.L. (1979). The influence of styles, text content, sex, and grade level on first, second, and third grade children's preferences for artistic style, *Harrisonburg, VA: James Madison University: (ERIC Document Reproduction Service No. ED208949)*
18. Savva, A., Trimis, E. (2005). Responses of Young Children to Contemporary Art Exhibits: The Role of Artistic Experiences, *International Journal of Education & the Arts*, 6 (13): 1-22.
19. Taunton, M. (1980). The Influence of Age on Preferences for Subject Matter, Realism, and Spatial Depth in Painting Reproductions, *Studies in Art Education*, 21 (3): 40-53.
20. Taunton, M. (1982). Aesthetic responses of young children to the visual art: A review of the literature, *Journal of Aesthetic Education*, 16 (3): 93-109.
21. Taunton, M. (1984). Four-year old children's recognition of expressive qualities in painting reproductions, *Journal of Research and Development in Education*, 17 (4): 36-42.
22. White, R.; Johnson, B. (1930). Children's Choices in Modern Art, *Child Development*, 1(4): 347-349.

VISUAL ART PREFERENCES OF JUNIOR PRIMARY SCHOOL PUPILS ACCORDING TO THEIR SOCIODEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS AND THE TEACHERS' ASSESSMENT OF CHILDREN'S ABILITIES

Abstract: *Teaching Visual Arts, as outlined in the curriculum of art education, largely affects the development of children's cognitive and motor skills. It encourages pupils' divergent thinking and develops abstract and critical thinking. Art teaching assumes various aspects of visual art education as the understanding of art, visual abilities and skills, cognition of artworks and visual-art communication, all of which are meant to create artistic taste as a part of general knowledge. Pupils' cognition of artwork is based on the understanding of visual language by active observation and through experience of artworks through primary education. This paper discusses the influence of different factors (parental education and pupils' abilities) on the preferences of pupils in junior primary school. Through exploring the connection between pupils' general abilities and their visual preferences, we have found that pupils' abilities do not affect the preferences of certain artworks, while also determining that parental education is not an important factor of pupils' preferences.*

Keywords: *pupils, works of art, preferences.*